

Inleiding

In 1878-1880 tot stand gekomen SCHOOL, de Kweekschool voor de Zeevaart, waaruit later door fusie de Hogere Zeevaarschool Amsterdam is ontstaan. Gelegen aan de Prins Hendrikkade, hoek Schippersgracht. De gevel aan de zijde van deze Schippersgracht is korter en als zijgevel behandeld. In de vestibule een gevelsteen met de tekst: "Eerste steen Z.M. Koning Willem III, 4 mei 1878, voltooid 1 juni 1880, in gebruik 1 augustus 1880". De Kweekschool voor de Zeevaart werd gesticht door het Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's-Lands Zeedienst. Dit fonds werd opgericht in 1785, opgeheven door het Franse Keizerrijk en hersteld op 28 februari 1814 door Z.M. Koning Willem I. In de stijl van de Neo-Hollandse Renaissance gebouwd door architect W. Springer in samenwerking met zijn zoon J.L. Springer. Met name in de periode 1910-1914 zijn er veel verbouwingen en uitbreidingen geweest. De bescherming betreft de oorspronkelijke bebouwing aan de Prins Hendrikkade en Schippersgracht; latere uitbreidingen als op het binnenterrein vallen buiten de bescherming.

Verbouwingen

In 1907 werden de eetzaal, badkamer en kleedkamer door architect Timmers vergroot. In 1909 werd door architect J. Bruijn in opdracht van G. Doncker, commandant van de Kweekschool voor de Zeevaart, een overdekte speelplaats gebouwd op een terrein behorende bij de Kweekschool. In 1910 verrichtte dezelfde architect in opdracht van het Vaderlandsch Fonds ter Aanmoediging van 's-Lands Zeedienst werkzaamheden aan het hulppost- en telegraafkantoor in een gedeelte van het gebouw. In 1913 werd het gebouw uitgebreid door architect C.B. Posthumus Meyjes, in opdracht van het bestuur van de Kweekschool voor de Zeevaart, bij monde van commissaris H. van Lennep, met een bebouwing van het terrein vrijgekomen door sloop van de percelen Foeliedwarsstraat 45 en 57 t/m 71 en van de voormalige Vrouwengang, met bestemming van die uitbreiding tot onder andere logies en lokalen voor onderwijs. In 1913-1914 herschiep dezelfde architect een gedeelte van de begane grond en eerste verdieping van het perceel aan de zijde van de Schippersgracht tot inpandige woning.

Omschrijving

Op een samengesteld grondplan tot stand gekomen zeevaarschool met een kelder, drie bouwlagen en een samengesteld dak met schuin opgaande schilden en met ingestoken zadeldaken achter de geveltoppen. Er is gebruik gemaakt van verschillende soorten dekking: Hollandse pannen in oude/verbeterde/opnieuw verbeterde typen, kruispannen, leien, bitumen en draadglas. Aan weerszijden van de centrale geveltop aan de zijde van de Prins Hendrikkade bevinden zich drie kleine dakkapellen met onderverdeeld venster en afgesloten door een kleine kap met gepunte overhuiving aan de voorzijde. Op de nok een kleine piron met nodus. Op het afgeknotte dakdeel verschillende gemetselde schoorstenen. Het gebouw is opgetrokken in baksteen, overwegend in staand verband, met siermetselwerk in spaarvelden en friezen in mozaïek en voorzien van sierankers. De plint is van hardsteen. Op de begane grond zandstenen speklagen. Op de bovenliggende bouwlagen verder ook enkele dunnere zandstenen speklagen en koppen en lijsten. Verder zandstenen decoratie en beeldhouwwerk. Hardstenen balkons en cordonlijst. Aan de rechterzijde van de gevel aan de Prins Hendrikkade bevindt zich een gemetselde muur met hardstenen plint en geprofileerde afdekking. Verder enkele zandstenen speklagen. Centraal een opening met dubbele houten deur. Aan de linkerzijde hiervan een poort met plint, metselwerk en speklagen. Openslaande toegangsdeur waarboven hardstenen kalf met half rond meerruits geleed bovenlicht. Onder de platte lijst voluten waartussen gevelsteen met 'MDCCCLXXX'. Boven de lijst een gevelsteen in aedicula met ornamenten. Tekst: 'Kweekschool voor de zeevaart'. De gevel aan de Prins Hendrikkade bevat aan beide zijden en in het midden een risalering. Deze geringe voorsprongen worden met een rijke

geveltop afgesloten. Lisenen flankeren de vensterpartijen in deze risaleringen. Geprofileerde plint met kleine vensteropeningen. Op het niveau van de begane grond in de risalering aan de zijden een toegangspartij met dubbele zware eikehouten deur met boven het geprofileerde kalf een half rond en geleed bovenlicht. Geheel omgeven door zandstenen kader met profilering en sluitsteen en koppen. Aan weerszijden een klein vierruits venster met geornamenteerd kader met rolwerk, eierlijst, kroonlijst en klein rond licht. In het midden van deze gevel de hoofdtoegang. Vergelijkbare deur met zijdeuren waarboven ronde lichten. Aan weerszijden van de centrale toegangspartij in de teruggezette geveldelen een serie van drie vensters. Kruiskozijn met kleinere bovenlichten en roedenverdeling. Zandstenen accenten in de strek. Op het niveau van de hoofdverdieping vensters met kruiskozijs en segmentvormige hanekam met accenten. In de risaleringen gekoppelde vensters met rijk geornamenteerde tussenpost. Deze vensterpartijen worden verder geaccentueerd met balcon op consoles en met balustrade. Verdere accentuering met sierconsoles boven de bovendorpel, waartussen geornamenteerde gevelstenen. Lijst en segmentvormige hanekam. Op het niveau van de tweede verdieping een vergelijkbare verdeling van vensters. Boven de lijst nu halfronde spaarvelden met zandstenen ornament, sluit- en kragstenen. De teruggezette geveldelen worden afgesloten met een geprofileerde gootlijst op consoles. De risalerende delen aan de zijden hebben een trapgevel als afsluiting. Sierende elementen als opzetstuk op uitkragingen van de lijst. Venster met dubbele zesruits draairamen in geornamenteerd kader. Verder band- en lijstwerk en top met aedacula met wapenschild en piron. De afsluitende top van de trapgevel boven het centrale risalerende geveldeel is rijker geornamenteerd en bevat naast siervazen een groot segmentvormig fronton met gebeeldhouwd reliëf met een allegorische voorstelling van de zeevaart. Ook hoger gelegen een gebeeldhouwd reliëf. Hierboven een hoog opgetrokken aedacula. De hoek met de Schippersgracht is afgerond. Per bouwlaag steeds twee gekoppelde vensters. Boven de geprofileerde lijst op sierconsoles een als geveltop opgevatte overhoeks geplaatste dakkapel met lisenen, venster met dubbele zesruits gelede draairamen, geornamenteerd kader, siervazen, sierlijsten, rolwerk en pironen. Op de begane grond aan weerszijden van de vensterpartij een zandstenen ornament in rond kader.

De gevel aan de Schippersgracht bevat twee zijrisalieten en een smal middendeel ter breedte van één venster. De drie vensterassen brede rechter-zijrisaliet wordt afgesloten door een geprofileerde gootlijst met links en rechts op vooruitgeschoven delen van deze lijst een obelisk. In het midden een als geveltop opgevatte dakkapel met siervazen, venster met dubbele zesruits gelede draairamen, rolwerk, sierlijsten, reliëf en segmentvormig fronton. In het teruggezette deel steeds één venster. Op het niveau van de begane grond hierin een toegangspartij met gekoppelde eikenhouten deuren onder halfronde bovenlichten. Half rond spaarveld met ornament. Het niveau van de begane grond van het risalerende deel aan de linkerzijde is gesplitst en hoger opgetrokken. De cordonlijst verspringt hierdoor en de vensters op het niveau van de verdieping zijn minder hoog. In het bovendeel van dit gesplitste niveau Franse balkons. Risalerend deel afgesloten met een geornamenteerde trapgevel met aedacula. De zijgevel aan de westzijde bevat een enkel venster en eenvoudige ingang, verder muurankers en gootlijst.

Waardering

In Neo-renaïssancistische stijl gebouwd schoolgebouw voor de zeevaart van algemeen belang wegens de architectuur- en cultuurhistorische waarde. Tevens van belangrijke situationele waarde wegens de beeldbepalende en historisch- functioneel bepaalde ligging nabij het IJ.